



Tu būsi saugus, nes yra viltis, tu apsiklosi ir ilsėsis ramybėje /Job11,18/

2016 m. rugpjūtis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys **Nr. 8 (169)**

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)



Vitos Iekės nuotr.

KRIKŠČIONIŠKA VAIKŲ SPORTO STOVYKLA

NENUGALIMIEJI
VYKO LIEPOS 30-RUGPJŪČIO 6 D. KĖDAINIUOSE

MAITINAU JUS PIENU, O NE KIETU MAISTU

Aš, broliai, tegalėjau kalbėti jums ne kaip dvasios žmonėms, bet kaip kūno žmonėms, kaip kūdikiams Kristuje. Maitinau jus pienu, o ne kietu maistu, kurio jūs dar negalėjote priimti. Deja, ir dabar negalite, nes esate kūniški. Jeigu tarp jūsų viešpatauja pavydas ir nesantaika, tai argi nesate kūniški, argi nesieltgate grynai žmogiškai? Kol vienas sako: „Aš – Pauliaus,“ kitas: „Aš – Apolo,“ – argi nesate vien žmogiški? (1 Kor 3, 1-4)

Mieli broliai ir sesės, tikėjimo namiškiei, bendradarbiai Kristaus pašaukime ir Jo siuntime.

Keliaujame Laišku korintiečiams – Korinto bendruomenei, o gal net Korinto parapijai. Einame vis į priekį. Taip ėjo korintiečiai tikėjime, sunkumuose, išbandymuose, paklydimuose, nuodėmėse, džiaugsmuose ir pergalėse. Labai įvairūs žmonės, kokie ir mes esame. Labai įvairūs savo tikėjimu, patirtimi, išsilavinimu, galimybėmis... Gal todėl labai aktualu apie šias įvairoves pakalbėti. Apie jas kalba ir Paulius Korinto

parapijai. Kalba apie skirtumus, dėl kurių dažnai kyla ginčiai, nesusikalbėjimas, netgi susiskaldymas. Kaip mums tai artima. Kaip ir korintiečiams, kuriems rašo ir kuriuos moko Paulius.

Šis skaitinys apie dvi grupes tikinčiųjų: kūno žmones ir Dvasios žmones, vieni maitinami pienu, kiti – kietu maistu, vieni Pauliaus, kiti Apolo...

Kuriems priklausau aš? Kuriems priklausai tu? Aišku, labiausiai norėčiau atsakyti: *priklausau Kristui!*

Tačiau ar tikrai, priklausydamas

Kristui, viską darau, kaip Jo mokynys, Jo sekėjas?

Bet grįžkime prie skaitinio iš Laiško korintiečiams. Paulius kalba apie dvasios žmones ir kūno žmones. Kurie yra *dvasios žmonės*? Ir kurie – *kūno žmonės*? Tikriausiai daug nesusimąstydami norėtume išaukštinti dvasios žmones ir pasmerkti kūno žmones? Na, ir eiti toliau. Aišku, save, t.y. krikščionis, priskirdami prie dvasios žmonių. Tačiau mes žinome tai, ką aiškino Paulius – kad ir tie, ir anie yra krikščionys. Paulius sakė, jog jie yra broliai (1 Kor 3,1): *Aš,*

nukelta į 2 p. ►



broliai, tegalėjau kalbėti jums ... Tai gi, jei broliai, vadinasi krikščionys. Broliai Kristuje. Mes, reformatai, broliais ar sesėmis vadiname visus bendratikius arba kartu dalyvaujančius Viešpaties Vakarieneje, kartu su Kristumi. Arba broliai ir sesės Kristuje, su kuriais jokių būdu negalima teistis, bylinėtis.

Tai gi, ir tie ir anie yra broliai, tačiau viena grupė buvo *kaip kūdikiai*, o antra – *tobuli* arba tiksliau – *brandūs*. Vienintelis Viešpats yra tobulas, bet, palyginus su pirmąja minėta grupe, antruosius galima pavadinti tobulais ar gal geriau brandžiais. Sugrįžkime į ankstesnį skaitinį iš Pirmo laiško korintiečiams, antro skyriaus šeštą eilutę: **Tiesa, tobuliesiems mes skelbiame išmintį**, <...> (1Kor 2,6). Pirmą grupę gerė *pieną*, o antra – *kietą maistą*. Labai aiškus palyginimas apie brandumą, tobulumą, tarnavimą.

Matome dvi krikščionių grupes: pirmoji – kūno žmonės, kaip kūdikiai, geriantys tik pieną. Antroji – dvasios žmonės, labiau brandesni, kurie valgo kietą maistą – daržoves, duoną, mėsą.

Heidelbergo katekizmo pirmas klausimas ir atsakymas mums labai gerai padeda suprasti, kas yra šios dvi grupės.

Kas yra tavo vienintelė paguoda

gyvenant ir mirštant? Kad aš kūnu ir siela, gyvendamas ir mirdamas ne pats sau priklausau, bet esu savo ištikimojo Išganytojo Jėzaus Kristaus nuosavybė. Jis brangių savo krauju už visas mano nuodėmes tobulai sumokėjo ir išvadavo mane iš visos velnio galybės. Jis taip mane saugo, kad be dangiškojo Tėvo valios man ne tik joks plaukas nuo galvos negali nukristi, bet netgi visas mano palaimai turi tarnauti. Todėl Jis per savo Šventąją Dvasią laiduoja man amžinąjį gyvenimą ir įžiebiamanyje nuoširdų norą bei užsidengimą nuolat Jam gyventi.

Pirmiausia pakalbėkime apie krikščionis, kurie yra kūno žmonės. Šie žmonės užduoda klausimą, beje labai teisingą: *Ką Dievas padarė dėl manęs?* H. Katekizmas: *Mano vienintelė paguoda gyvenant ir mirštant yra, kad ... Jėzus Kristus brangių savo krauju už visas mano nuodėmes tobulai sumokėjo ir išvadavo mane iš visos velnio galybės. Jis taip mane saugo, kad be dangiškojo Tėvo valios man ne tik joks plaukas nuo galvos negali nukristi, bet netgi visas mano palaimai turi tarnauti.*

Kiekvienas krikščionis turėtų pradėti nuo šios tiesos: **Jėzus Kristus – mano Išgelbėtojas!** Kartais sakoma, kad šie keli žodžiai yra trumpiausias pamokslas. Ir jei šiais žodžiais nepatikėsime, jei jų nesuprasime, negalėsime nieko gero padaryti Viešpačiui. Romos katalikai sako, jog *Dievas nori, kad padarytumėte kai kuriuos gerus darbus kartu su savo tikėjimu Kristumi.*

Bet reformatų Bažnyčioje mes tvirtiname: **Jėzus Kristus padarė visa tai už mane. Aš turiu pasitikėti Juo ir Jo išganymo darbu.** Ir tai – tik pirmas žingsnis, keliaujant link Viešpaties Karalystės, pirmas žingsnis mūsų išganymo kelionėje. Bet šis žingsnis būtinas. Tik žengę šį žingsnį, galime kalbėti apie gerus darbus.

Toliau kalbame apie pirmąją grupę – kūniškuosius krikščionis. Nors jie ir geria *pieną*, tačiau žengė tą pirmąjį žingsnį, jie jau tiki Jėzų, vadinasi – atgimę iš aukštybės (Jono evangelijoje 3 skyriuje 3 eil. Jėzus atsako: *Iš tiesų, iš tiesų sakau tau:*

jei kas neatgims iš aukštybės, negalės regėti Dievo karalystės).

Šioje augimo tikėjime stadijoje tuos krikščionis galima lyginti su kūdikiais, o kūdikiams reikia *pieno*. Tai reiškia, kad jie vėl ir vėl turi išgirsti paprastas tiesas iš Biblijos. Savo krikščioniško gyvenimo pradžioje jie nesupras visko, kas parašyta Biblijoje. Jiems reikia visada priminti, kad Dievas juos myli ir, kad *be dangiškojo Tėvo valios man ne tik joks plaukas nuo galvos negali nukristi, bet netgi visas mano palaimai turi tarnauti*. Štai ko mažiems kūdikiams reikia.

Tačiau maži vaikai turi labai gerų, **nuostabių** charakterio savybių. Svarbiausioji tikriausiai yra ta, kad jie visiškai pasitiki tėvais. Evangelijoje pagal Morkų 10,15 Jėzus sako: **Kas nepriima Dievo karalystės kaip kūdikis, neįeis į ją.** Turime pasitikėti Viešpačiu, kaip kūdikiai pasitikėti savo tėvais. Tačiau vaikai turi augti. Dažnai nutinka, kad krikščionis, kaip vaikas, žengęs pirmą žingsnį, paragavęs dangiškojo *pieno*, čia ir sustoja. Lieka toje pirmoje kūno žmonių arba kūdikių grupėje. Mes turime labai dažną patirtį, kad po konfirmacijos jaunimo nebematome Bažnyčioje, parapijų veikloje, Biblijos studijose. Mes džiaugiamės, kad daug vaikų vasaros stovyklų metu žengia tą pirmą žingsnį link Kristaus... ir sustoja. Ar to užtenka?

Šalia teigiamų savybių, būdingų vaikams, jie turi ir neigiamų. Vaikai dažnai yra ir savanaudiški. Tiesa, tėvai dažniausiai to nenori matyti ir pripažinti. Paulius Pirmojo laiško 1 Kor 13-11 rašė: *Kai buvau vaikas, kalbėjau kaip vaikas, mąsčiau kaip vaikas, protavau kaip vaikas, tapęs vyru, mečiau tai, kas vaikiška.* Tai gi, mielieji, nors taip gera pabūti vaiku kuo ilgiau, arba kaip gera, kai mūsų vaikai vis dar vaikai, tačiau jie neišvengiamai turi augti, turi mesti kas vaikiška ir tą mes turime skatinti. Lygiai taip ir su dvasiniais dalykais, su dvasiniu maistu. *Kai buvau vaikas, buvau maitinamas pienu, tačiau tapęs vyru, privalau valgyti kietą maistą...*

Eikime prie antrosios grupės – dvasios žmonių, daugiau subrendusių

krikščionių. Kokie jie?

Šios grupės žmonės yra tie, kurie klausia: **Ką aš galiu daryti dėl Dievo?** Dažnai sutinku panašių entuziastingų, aktyvių, tačiau ką tik užduotą klausimą pabaigiančių ties žodžiu daryti. **Ką aš galiu daryti?**

Šis klausimas turi būti užduodamas iki galo! Ką aš galiu daryti **dėl Dievo!** Kitaip mūsų darbai neteks prasmės, vertės ir Dievo džiaugsmo nebus.

Vėl cituoju Heidelbergo katekizmą: *Mano vienintelė paguoda gyvenant ir mirštant yra, kad aš kūnu ir siela, gyvendamas ir mirdamas ne pats sau priklausau, bet esu savo ištikimojo Išganytojo Jėzaus Kristaus nuosavybė.* <...> *Todėl Jis per savo Šventąją Dvasią laiduoja man amžinąjį gyvenimą ir įžiebia manyje nuoširdų norą bei užsidegimą nuolat Jam gyventi.*

Vaikai yra savanaudiški. Bet, kai mes tampame brandūs, tada mes pradėdami daugiau galvoti apie kitus poreikius nei tai, ko norime patys. Mes mokomės mylėti Dievą ir kitus. Štai mums gerai žinomi Meilės himno iš Pirmojo laiško korintiečiams trylikto skyriaus žodžiai: *Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško sau naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai.* Kur yra meilė, ten Bažnyčioje bus žmonės **vienos dvasios ir vienos minties** (1 Kor 1,10).

Paulius sako mums, kad brandūs žmonės yra *dvasios žmonės*. Jie auga Dvasioje. Ir *Dvasios vaisius yra meilė, džiaugsmas, ramybė, kantrybė, malonumas, gerumas, ištikimybė, romumas, [ir] susivaldymas* (Laiškas galatams 5,22).

Taigi, mielieji, susimąstykime kiekvienas ir atsakykime sau, kokie krikščionys esame – dvasios ar kūno? Kuriai grupei priklausome? Ir jei atsakysime: geriančiais pieną, tuomet pabandykime žengti kitą žingsnį – link dvasino brandumo, link meilės artimui, link Kristaus ir Jo Karalystės. AMEN.

Kun. Raimondas Stankevičius



Išgirdę Tavo burnos žodžius

Tave girs, Viešpatie, visi žemės valdovai, išgirdę Tavo burnos žodžius /Ps 138, 4/

Šie žodžiai yra teisingi, nes juos ištarė žmogus, kuris buvo antruoju Izraelio karaliumi. Dievas ne kartą kalbėjo jam, o jis, išgirdęs Viešpaties balsą, sugniuždavo, suklusdavo ir pagarbindavo Dievą.

Viešpats, visatos valdovas, žino kaip prabilti žemės karaliams, paliesti žmonių širdis. Kartais Jo balsas nuskamba skaudžiuose įvykiuose, kaip antai Amerikos tragedijoje, įvykus teroristiniam aktui, kuris sukrėtė ne tik šios tautos vadovybę, bet daugelio pasaulio tautų galvas. Šiais metais minimos 15-osios rugsėjo 11-os dienos tragedijos metinės.

Neseniai atradau Rick Joynerio straipsnio *Lemtinga akimirka* kelias mintis. Tai JAV pastoriaus pamąstymai, praėjus metams po šių dramatiškų įvykių. *Mūsų tauta prašė, kad Viešpats pasitrauktų iš mokyklų ir viešų vietų. Dabar Jis nuošaly, tačiau beldžiasi, norėdamas sugrįžti. Daugelis tiesiog dabar girdi Jo balsą. Daugelis mokyklų ir vyriausybių prašys Viešpaties užėti. Jei prašysime, Jis užeis ir su džiaugsmu suteiks mums savo prieglobstį ir apsaugą.*

Tiesa, kad daugelis ir ne tik paprastų tautos piliečių, bet ir vadovų išgirdo tą Dievo balsą, Jo burnos žodžius.

Prisimenu, kaip po tų įvykių mes Lietuvos bažnyčiose meldėmės už kenčiančius didelį netekties skausmą, kad būtų Dievo paguosti. Tada spaudoje mirgėjo antraštės, jog Valstijose maldos banga nuvilnijo visuose lygiuose – nuo bažnyčių iki Baltųjų rūmų. Žmonės vėl prigludo prie Kristaus – savo Ganytojo širdies. Bažnyčios užsipildė išsigandusiais, suglumusiais ir nuščiuvusiais žmonėmis, kurie ieškojo egzistencinių atsakymų į klausimus, kodėl taip atsitiko, kokia gyvenimo prasmė...

Kai išgirstame Dievo guodžiantį ir gelbstintį balsą sukrėtime, suklustame, nusižeminame ir nurimę pagarbiname Jo šventą vardą.

Anželika Krikštaponienė
2016 m. rugpjūčio 31 d.
Perspauzdinta iš
www.ramioslankos.lt –
Šiaulių bažnyčios Tiesos
žodis pastorės Anželikos
Krikštaponienės tinklaraščio.

Įvyko *Tikėjimo žodžio* bendrijos Sinodas

Rugpjūčio 15 d. Panevėžio evangelinėje bažnyčioje įvyko visų *Tikėjimo žodžio* bažnyčių ir bendruomenių ganytojų *Tikėjimo žodžio* bendrijos vasaros Sinodas, kuriame dalyvavo 27 *Tikėjimo žodžio* ganytojai ir svečių teisėmis – Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios vicesuperintendentas kun. Raimondas Stankevičius bei krt. Holgeris Lahayne iš Šiaulių. Susirinkusiuosius buvo atvykęs pasveikinti Seimo narys Povilas Urbšys, palinkėjęs visiems būti vedamiems Šventosios Dvasios.

BTŽ Pastorių tarybos pirmininkas, Panevėžio pastorius Ramūnas Jukna, neseniai grįžęs iš Tailande vykusio pastorių ugdymo kongreso RREACH, pasidalijo mintimis apie pastoriaus tarnystę pagal ten Dono L. Daviso sakytą pamokslą: pastoriaus tarnystės pamatai – tai kančia, ištvermė ir malonė /pl. 2 Tim 2, 1–13/. Pastorius pasidžiaugė, kad šis Sinodas – istorinis, nes jame siūloma patvirtinti *Tikėjimo žodžio* bendrijos ir Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios bendradarbiavimo dokumentą *Evangelinių Bažnyčių sutarimą dėl mokymo pagrindų*.

Sutarime išdėstyti krikščioniškosios doktrinos pagrindai, dėl kurių sutaria abi Bažnyčios:

- dėl Šventojo Rašto autoriteto;
- dėl mokymo apie išteisinimą tik malone – Viešpaties Jėzaus Kristaus atpirkimu;
- dėl visuotinės Bažnyčios, kaip išrinktųjų surinkimo, kurios galva – Kristus, pripažinimo;
- Krikšto ir Viešpaties Vakarinės Sakramentų evangeliškos sampratos.

Antroje dalyje įteisinta galimybė abiem *Sutarimo* partnerėms drauge užsiimti karitatyvine, socialine, evangelizacine ir kita panašia tarnystės veikla. *Tikėjimo žodžio* bendrijos vadovas Gabrielius Lukošius, išsamiau pristatęs šį dokumentą, pabrėžė, kad *Sutarimas* absoliučiai nesumenkina ir neapriboja *Tikėjimo žodžio* bendrijos ar jos bendruomenių tapatybės. Tai bendrystė su tikėjimo broliais, paremta tais pačiais doktriniais pamatais. Tai ne apsunkinan-

tis jungas, o draugystė, turinti tam tikrą juridinę formuluotę ir pagrindą.

Evangelikų reformatų Bažnyčios atstovai taip pat pabrėžė, kad toks dokumentas kiekvienam padeda aiškiau atsakyti į esminius klausimus: *kas mes esame, kuo tikime, kodėl esame evangelikai, kodėl tarnaujame būtent toje Bažnyčioje, kurioje tarnaujame*. Sinodas priėmė šį Lietuvoje precedento neturintį tradicinės ir neseniai gimusios evangeliškos Bažnyčių bendradarbiavimo dokumentą balsų dauguma, vienam susilaikius.

Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios Sinodas šį dokumentą priėmė Sinode Biržuose birželio 24 d., vienam – Papilio parapijos delegatui – balsavus prieš.

Sinode buvo pristatyta *Tikėjimo žodžio* bendrijos finansinės veiklos per 2016 m. pirmąjį pusmetį ataskaita ir pastoracinės tarybos ataskaita.

Pasidžiaugta Bendrijos atstovų – pastorių dalyvavimu tarptautinėse krikščioniškose konferencijose: gegužės 21–26 d. Vyslos mieste (Lenkijoje) ganytojams ir teologams skirtame tradiciniame renginyje *Europos lyderystės forumas 2016*, birželio 15–22 d. tarptautinės organizacijos RREACH Tailando sostinėje Bankoke *Pasauliniame skelbimo kongrese*.

Visi norintys ir galintys buvo pakviesti vykti į lapkričio 9–12 d. Kijeve vyksiantį Rytų Europos lyderystės forumą bei nuo rudens pradėti registruotis į kitų metų *Europos lyderystės forumą*.

Sinodas iš klausė Ignalinos bažnyčios pastoriaus Dariaus Aškinio *Kalėjimų kapelionų tarnystės* pristatymą. Kitų metų sausį šiai tarnystei sukaks dvidešimt penkeri metai – jau ketvirtį amžiaus Bendrijos broliai lanko nuteistuosius, skelbia jiems išteisinimo Kristuje ir naujo gyvenimo žinią. Tai ir evangelizacinė, ir ganytojiška tarnystė. Sinodas pritarė kapelionystės idėjai ir paskyrė pastorių Darių Aškinį *Tikėjimo žodžio* bendrijos kalėjimų kapelionu.

Sinodui baigiantis, Evangelikų reformatų Bažnyčios kun. Raimondas Stankevičius ir Bendrijos *Tikėjimo Žodis* pastorius Gabrielius Lukošius pristatė Lietuvos Respublikos Seimo sprendimą 2017 metus Lietuvoje paskelbti Reformacijos metais. G. Lukošius pabrėžė, jog šie metai – puiki proga Lietuvai skelbti žinią, kad Evangelija, Reformacija ir lietuviybė – neatsiejamai susijusios. Greta valstybės iš dalies finansuojamų renginių, prie kurių drauge su Evangelikų reformatų Bažnyčia planuoja prisidėti ir *Tikėjimo žodžio* bendrija, svarbu šią reikšmingą Reformacijos 500 metų sukaktį paminėti ir Bendrijos mastu bei atskirose bendruomenėse. Buvo nuspręsta apsvarstyti galimus renginius vietinėse bendruomenėse, parengti jų planą, galbūt, surengti Bendrijos konferenciją *Besireformuojanti Bažnyčia*.

Parengta pagal info www.evangelija.lt





SUTARIMAS – DIEVO ŽODŽIO IR ŠV. DVASIOS VEIKIMO ŽENKLAS

Tikėjimo žodžio bendrijos sinodui patvirtinus Evangelinių Bažnyčių Sutarimą, jis įsigaliojo ir tapo pirmuoju tokiu dokumentu, prabylančiu apie mokymo vienybę tarp tradicinės ir tokio statuso neturinčios religinės bendruomenės. Kokia jo reikšmė Evangelikų reformatų Bažnyčiai ir Lietuvos evangelinei krikščionybei bei apskritai ekumeniniam bendradarbiavimui svetainės evangelija.lt bendradarbiai klausinėjo LERB gen. superintendentą kun. TOMĄ ŠERNĄ ir kun. RIMĄ MIKALAUSKĄ.

Kun. Tomas Šernas: Man džiugu, kad abiejų Bažnyčių *Sutarimas* įsigaliojo. Manau, kad jo reikšmė abiejų Bažnyčių ateičiai gali būti didelė. Pvz.: jame išdėstytas išpažinimas Krikšto ir Eucharistijos klausimais aiškiai deklaruoja kitoms krikščionių konfesijoms, kas mes esame. Taip pat šis *Sutarimas* yra ženklas, kad Dievo Žodis ir Šventoji Dvasia veikia abiejose Bažnyčiose ir daro savo darbus.

Kun. Rimas Mikalauskas: Manysčiau, jog šio 2016 metų Sutarimo reikšmę Lietuvos evangelinei krikščionybei bus galima objektyviau įvertinti po kurio laiko. Pats susitarimo faktas nėra visiškai unikalus, nes tokius sutarimus evangelinės Bažnyčios sudarydavo jau nuo XVI amžiaus. Vienas klasikinių pavyzdžių – Ciuricho Sutarimas (*Consensus Tigurinus*, 1548 m.), kuomet skirtingu metu gimusios reformuotos Ciuricho ir Berno *cvinglistinės* Bažnyčios paskelbė sutarimą su Ženevos *kalvinistinė* bažnyčia tuo iš esmės pripažindamos, jog yra to paties evangelikų reformatų išpažinimo Bažnyčios. Lietuvos ir Lenkijos valstybėje XVI a. taip pat buvo priimtas trijų evangelikų išpažinimų Bažnyčių – reformatų, liuteronų ir čekų brolių (husitų) Sandomiro sutarimas (*Consensus Sandomierz*, 1570 m.). Šio sutarimo pasekmė: evangelikų reformatų ir čekų brolių Bažnyčios laikui bėgant visiškai susivienijo į vieną instituciją, o liuteronams, nors ir likus atskira bažnytine institucija, šis susitarimas ir šiandien yra galiojantis evangelikų reformatų ir liuteronų Bažnyčių vienybės pagrindas, joms išlaikant atskirą bažnytinę administraciją ir konfesinius evangelinio tikėjimo išpažinimo ypatumus.



Praktiškai jis reiškia tai, kad abiejų Bažnyčių (evangelikų reformatų ir evangelikų liuteronų) nariai, išlaikydami savo išpažinimą, gali visomis teisėmis dalyvauti broliškos konfesijos bažnytiniame gyvenime. Bažnyčios laikosi Dievo Stalo (Altoriaus) ir Sakyklos bendrystės. Kaip tokio bendradarbiavimo pavyzdžius galima paminėti tai, kad prieš karą evangelikų reformatų kunigas Petras Dagys kaip evangelikų karo kapelionas tarnavo abiejų minėtų konfesijų tikintiesiems, be to, jis tarnavo Klaipėdos krašte Būtingės evangelikų liuteronų bažnyčioje. Šiomis dienomis evangelikų liuteronų kunigas Romas Pukys patarnauja evangelikams reformatams Šiauliuose, Kelmėje arba Biržuose, o evangelikų liuteronų kunigas Juozas Mišeikis tarnauja evangelikų reformatų įsteigtų vaikų namų kapelionu ir talkina evangelikų reformatų ganytojams Biržų ir Papičio evangelikų reformatų parapijose.

Tai kad šis *Sutarimas* pasiektas tarp *senosios* ir *naujosios* evangelikų Bažnyčių, drįsčiau sakyti, yra unikalu Lietuvos Bažnyčios istorijoje. Tokių evangelinių surinkimų bendrystė turi savo žavesį, privalumus ir įtampas bei sunkumus. Būdami nuodėmingi žmonės, esame įpratę susipriešinti (žr.



Heidelbergo katekizmo 5 kl.), todėl šį Sutarimą laikau Dievo malonės dovana Lietuvai ir pirmiausia – mūsų bendruomenėms. Nepamirškime, Dievo dovanos visada yra didelis iššūkis ir atsakomybė... Neabejoju, jog tuo krikščionybė Lietuvoje sustiprinama.

Šis dokumentas vadinamas ne sutartimi ar susitarimu, o Sutariamu. Sinode buvo paminėta, kad tai ne juridinis, o bažnytinis dokumentas. Kokią teisinę galią jis turi?

Kun. Tomas Šernas: Principinis teologinis sutarimas tarp dviejų Bažnyčių yra būtinas galimų būsimų juridinių sutarčių ir susitarimų pagrindas. Kol kas jis įsigaliojo tik mūsų Bažnyčių bažnytinėje teisėje, tačiau tai daug svarbiau nei bet koks notaro, antstolio ar Europos parlamento įtvirtintas oficialus teisės aktas. Mūsų Bažnyčia mena LDK laikus, todėl puikiai žinome, kad valstybės ir jų teisinės sistemos nuolatos kinta, bet Bažnyčia ir jos mokymas išlieka. Taigi šis teologinis evangelinių Bažnyčių Sutarimas turi gilesnę ir didesnę reikšmę nei juridinė reikšmė.

Kun. Rimas Mikalauskas: Toks evangelinių Bažnyčių suartėjimas jau turi istorinį pavadinimą, o lietuviškas

žodis *sutarimas* tiksliai išreiškia jo esmę, t. y., kad abu evangeliniai Surinkimai (*ecclesia*), nepaisant žmogiškųjų veiksmų – istorinės patirties, dvasinių ligų ir jėgų skirtumo – yra tas pats Kristaus Surinkimas. *Sutartis* ar *susitarimas* yra įprastai vartojami žodžiai politikoje ar verslo pasaulyje, kur du lygūs subjektai derasi ir susitaria. Žodis *sutarimas* geriau atskleidžia teologinę mintį, jog abi pusės gina ne savo „verslo“ interesus, bet klauso abiejų jų Gelbėtojo ir Viešpaties – Kristaus valios ir sutaria. Tai liudija ir pats *Sutarimo* tekstas, paremtas istoriniais evangelikų tikėjimo išpažinimo tektais, kurių pagrindą sudaro ne žmonių, bet Dievo išmintis – Šventasis Raštas, Biblija.

Tai nėra juridinis dokumentas pasaulietinės teisės atžvilgiu, bet išimtinai bažnytinės teisės dokumentas, nes jis patvirtintas abiejų Surinkimų aukščiausiuose valdymo institucijose, kuris įpareigoja mūsų bendrijas ir bendruomenes. Jis pirmiausia skirtas krikščionių bendruomenei – Bažnyčioms, kurios šį Sutarimą priėmė, o kitiems krikščionims ir valstybei jis reikšmingas netiesiogiai, tik žvelgiant į mus iš „išorės“.

Tikėjimo žodžio bendrijos praktikoje toks susitarimas naujas ir pirmasis, o reformatams tai jau šimtmečius skaičiuojančios praktikos išraiška. Ar galėtumėte keliais žodžiais su tuo nesusidūrusiam skaitytojui apibūdinti evangelikų reformatų Bažnyčios kanonų teisę ir praktiką?

Kun. Rimas Mikalauskas: Lietuvos Evangelikų reformatų Bažnyčios, kaip evangelinės krikščionių bendrijos, savivaldos santvarka yra presbiterinė-sinodinė. Tokia valdymo tvarka leidžia neribotą lanką ir vieningai veikti dideliame skaičiui vietinių surinkimų (parapijų) ir išlaikyti teologinį bei institucinį vientisumą. Laikui bėgant, keičiasi tikinčiųjų kartos, keičiasi aplinka, kurioje gyvuoja Bažnyčia, todėl būtina taip įforminti Surinkimo priimtus sprendimus, kad ateinanti karta „nebeišradinėtų dviračio“. Taip susidaro krikščioniškos savivaldos teisinis paveldas, kuris nėra muziejinis eksponatas, bet konkrečiam laikui

ir aplinkybėms pritaikytas veiklos vadovas. Suprantama, toks teisynas privalo reaguoti į laiko iššūkius, tačiau niekuomet nepaleisti iš akių, kam tarnauja: Valdovui ir valdomiesiems? Valdovas yra Kristus, kuriam priklauso Bažnyčia ir kurią Jis valdo savo šventu Žodžiu. Jo pagrindu sudaroma bažnytinė arba kanoninė teisė. Valdomieji – tikintieji, Kristaus kaimenė. Bažnyčios „pareigūnai“ – tarnai (superintendentai, kuratoriai, kunigai ir seniūnai) privalo klausyti ir patarnauti bei saugoti bažnytinę teisę, kaip savo prižiūrėtoją, neišleidžiant iš akių Kristaus mokymo.

Ar Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia yra sudariusių tokių partnerinių sutarimų su kitomis evangelinėmis Bažnyčiomis? Ar planuojate tokiu būdu įforminti bendradarbiavimą ir su daugiau evangelinių Bažnyčių?

Kun. Rimas Mikalauskas: Taip, jau minėtas Sandomiro sutarimas. Turime taip pat sprendimų, kuriais Lietuvos Evangelikų reformatų Bažnyčia yra įsipareigojusi tarptautinėse bažnytinėse organizacijose ar su atskiromis užsienio evangelikų reformatų Bažnyčiomis. Šiose bendrystėse jų sudarymo metu nebuvo nagrinėjami konfesiniai dalykai, nes jie buvo savaime aiškūs iš tų bendruomenių bažnytinėse teisėse įtvirtintų išpažinimo raštų. Tačiau per paskutinį šimtmetį įvyko daug pokyčių, atsirado evangelikų reformatų Bažnyčių, kurios atsisakė savo istorinių išpažinimų ir šiandien jų konfesinis mokymas ir išpažinimai migloti. Visiškai įmanoma, jog šis mūsų Sutarimas gali pasitarnauti ateityje ruošiant naujas tarptautines bažnytines bendrystes arba peržiūrint esamus sutarimus su bendrijomis, kurios atsisako ar iš naujo interpretuota istorinius evangelinius išpažinimus.

Evangelikų reformatų Bažnyčia yra tradicinė Bažnyčia, taip yra įvardyta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, o Tikėjimo žodžio bendrija dar tik siekia valstybės pripažinimo? Ar šie teisinės padėties skirtumai netaps kliūtimi bendradarbiavimui?

Kun. Tomas Šernas: Nemanau, kad oficialus teisinis statusas gali kliudyti Evangelijai. Dievas kliūtis dažnai paverčia palaiminimais.

Kun. Rimas Mikalauskas: Tradicinių ir kitų bažnyčių apibrėžimas yra Lietuvos Respublikos teisinės praktikos ypatybė. Valstybė turi teisę nustatyti vienokius ar kitokius savo santykius su religinėmis bendruomenėmis. Vienose valstybėse yra valstybinės Bažnyčios (pvz.: ne taip seniai buvo Švedijoje ar Norvegijoje), kitur Bažnyčios gerbiamos, bet bažnytinės ir valstybinės veiklos sritys visai atskirtos (pavyzdžiui, JAV), o dar kitur valstybė pagarbos Bažnyčiai neišlaiko ir ją „nuvertina“ iki visuomeninių ar net privačių interesų lygmens... (dauguma Europos ir Azijos valstybių). Šiuo atveju krikščionims visada verta prisiminti apaštalo Petro žodžius: *Dievo reikia klausyti labiau negu žmonių* (Apd 5, 29).

Dievui nėra kliūčių, nėra ir krikščionims, kuomet jie girdi Viešpaties pašaukimą. Šis sutarimas įrodo, jog girdime pašaukimą, yra to pašaukimo ir daugiau vaisių. Sutarimas negimė vakar ar tuomet, kai jis buvo patvirtintas Sinoduose.

Evangelikų reformatų Bažnyčios Sinodas šį Sutarimą patvirtino jau kiek anksčiau – birželio mėnesį. Ar su Sutarimo tekstu galėjo susipažinti mažesnių miestelių parapijų atstovai, tikintieji?

Kun. Tomas Šernas: Parapijų susirinkimai kasmet išrenka delegatus į Sinodą. Taip Sinode atstovaujami visi aktyvūs evangelikai reformatai. Mėnesį iki Sinodo pradžios vyksta priešsinodinė sesija, kurioje suvažiavę parapijų delegatai patvirtina Sinodo darbotvarkę, susipažįsta su esminiais klausimais. Šis *Sutarimas* jau gegužės mėnesį buvo išsamiai pristatytas visiems Sinodo nariams. Jau tuomet buvo dėl jo diskutuojama ir svarstoma. Ne tik *Sutarimo* rengėjai, bet ir kiti Bažnyčios tarnautojai – dvasininkai bei kuratoriai, taip pat išrinkti parapijų delegatai, parapijiečiai turėjo galimybę išsamiai susipažinti su *Sutarimo* projektu ir visą mėnesį skirti svarstymams, klausimams, net ekumeninėms ekskursijoms.

Kun. Rimas Mikalauskas: Presbiterinė-sinodinė santvarka įpareigoja bažnytinės teisės aktus paruošti iš anksto, juos svarstant įvairiuose bažnytinėse institucijose, įskaitant ir vietinius surinkimus. Lietuvos evangelikų reformatų priešsinodinėje sesijoje buvo nutarta, kad šis *Sutarimas* turi būti pristatytas parapijose. Buvo įvairių nuomonių. Buvo tokių, kurios prieštaravo šiam *Sutarimui*. Pastarosios dažniausia buvo paremtos daugiau emocijomis ar „baimėmis“, kurios įprastai yra menkai pagrįstos. Kuo geriau vieni kitus tikintieji pažįsta ir kuo labiau įsitraukia į bendrą tarnavimą konkrečiose srityse, tuo greičiau tokios baimės tirpsta. Kita vertus, vietiniai surinkimai šiuo *Sutarimu* nėra įpareigoti tiesiogiai bendradarbiauti su kitos bažnyčios vietine bendruomene, tai pačių bendruomenių ir jų ganytojų apsisprendimas, tačiau po *Sutarimo* patvirtinimo Sinode jis jau oficialiai įmanomas. Bet kokiu atveju tikintiesiems yra atvertos durys iš tiesų pažinti tiesiogiai vieniems kitus ir nešti bendrą tikėjimo vaisių. Iš esmės – tai Šventosios Dvasios darbas, kur Ji panorės, vaisiai bus, kur ne – kad ir kaip besistengtum, jų nebus.

Ar jau esate suplanavę tolesnius praktinio bendradarbiavimo tarp mūsų Bažnyčių žingsnius?

Kun. Tomas Šernas: Dar nesame išsamiai ateities planavę, bet jau vyksta intensyvus bendras darbas, ruošiantis bendriems 2017 metų renginiams *Reformacijai 500 metų*. Kalbant apie ateitį, norėtųsi bendrų seminarų teologijos, diakonijos klausimais.

Kun. Rimas Mikalauskas: Vykdyti tai, kas jau ir be šio *Sutarimo* vykdoma. Pavyzdžiui, bendradarbiaujame Vilniaus Krikščioniškojo darželio veikloje, ruošiamės *Reformacijos metų* paminėjimui, dirbame leidybos srityje. Viliamės veiklos plėtros įvairių kapelionatų, tikybos mokymo mokyklose ir jaunimo tarnystės srityse. Teologinėje srityje tai atveria kelią diskusijoms Dievo Stalo ir Sakyklos bendrystės susitarimui.

Dėkojame už išsamius atsakymus.

Perspausdinta iš www.evangelija.lt

Šiek tiek apie arijonus Lietuvoje

ARIJONIZMAS – krikščionybės srovė, atsiradusi IV amžiuje. Tikėjimo pagrindas – kunigo Arijaus iš Aleksandrijos skelbta Šventiausios Trejybės koncepcija, kuri neigė Trejybės dogmą ir Kristaus dieviškumą. Dar IV amžiuje Nikėjos (325 m.) ir Konstantinopolio (381 m.) susirinkimai paskelbė arijonus eretikais. Arijonizmas, išsilaikęs iki VII amžiaus, lėtino Romos bažnyčios įtakos plitimą.

Reformacijos laikotarpiu arijonizmas atgaivintas Vakarų Europoje. XVI a. plito su kitomis Reformacijos kryptimis Lietuvoje bei Lenkijoje. Istorikė prof. dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė juos įvardija kaip radikaliausios protestantizmo srovės konfesiją.

Kristaus dieviškumo problemą svarstyti pirmasis ėmėsi Petras Genezijus (*Petrus Gonesius*, apie 1530–1573) veikale *Apie Dievo sūnų žmogų Jėzų Kristų* (*De filio Dei homine Christo Jesu*, 1556). 1558 m. Brastos sinode, aptariant Trejybės slėpinį, jo pažiūros buvo pasmerktos, Petras Genezijus buvo atskirtas nuo Bažnyčios. 1565 m. arijonai susirinko į atskirą savo Sinodą, pasivadino Lietuvos broliais, įkūrė savarankišką Bažnyčią ir taip pradėjo Mažosios Bažnyčios istoriją. Gausiausios bendruomenės buvo Kėdainiuose, Tauragėje ir dabartinės Baltarusijos teritorijoje – Klecke, Naugarduke, Loske, Vengrove, Olykoje, Liubčioje, Yvijoje. Pastarosiose buvo įkurtos spaustuvės, mokyklos. LDK arijonus globojo didikai Kiškos: Ona Radvilaitė Kiškienė ir jos sūnus Jonas Kiška. Žymiausi arijonizmo teologai buvo Jakobas Paleologas, Martinas Čechovičius, Simonas Budnas, palaikę glaudžius ryšius su Lenkijos brolių Bažnyčia.

Reformacijos laikotarpio istorikė dr. Ingė Lukšaitė *Reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Mažojoje Lietuvoje* rašo: arijonų šalininkai siekė „apvalyti“ tikėjimo mokymą nuo per amžius formuotos tradicijos ir interpretacijų, nuo sudėtingos, sunkiai suvokiamos argumentacijos. Atkakliai įvairiais būdais bandyta nustatyti, koks buvo „pirminis“, „švarus“ tikėjimas. <...> Krikščioniško mokymo



Petro Genezijaus knygos „Apie tris t. y. apie Dievą, jo Sūnų, ir Šventąją Dvasią“ antraštinis lapas 1570 m.

aiškinimas turėjo būti pritaikytas individualiam bendruomenės narių suvokimui, laikytasi požiūrio, kad tiesa yra tai, kas suprantama ir akivaizdu. Arijonų kartiniai tikėjimo teiginiai buvo: Šv. Trejybės nepripažinimas, suaugusiųjų krikštas, gyventi griežtai laikantis *Dešimt Dievo Įsakymų*. Jų tikėjimas buvo toks gilus, kad kai kurie atsisakė didelių turtų, savarankiškai ieškojo tiesos, ieškojo bendraminčių ne tik visoje šalyje, bet ir Europoje.

XVII a. viduryje, nurimus religiniams karams, prieš arijonus, kaip eretikus, aršiai kovojo R. katalikų bažnyčia – jėzuitai, bet kaip netikintys buvo smerkami ir liuteronų, reformatų.

1658 m. Abiejų Tautų Respublikos Seimas priėmė įstatymą, pagal kurį arijonai per 3 metus privalėjo atsisakyti savo tikėjimo arba palikti šalį. 1658–1660 m. didžioji dalis arijonų persikėlė į Prūsiją, Olandiją, vėliau į Angliją, Šiaurės Ameriką.

Paskutinis Lietuvos arijonų sinodas įvyko 1662 metais.

„V.r.ž.“ inf.

Pakilę, bet nenužengę... į dangų

Naujosios Akmenės evangelikų bažnyčioje tolerancijos maldoje buvo daug pagarbos žmogui – kiekvienam atėjusiajam. Buvo daug kuklaus susižavėjimo pripažintiesiems dėl gerų darbų, dėl tarnystės tėvynei. Viskam, kas vyko Naujosios Akmenės evangelikų bažnyčioje apibudinti itin tinka Klemo Intos žodžiai: „Pakilome iki dangaus, bet į dangų nenužengėme... Dirbkime žemėje.“

Rugpjūčio 7-oji Naujosios Akmenės Evangelikų bažnyčioje buvo šventinė diena – vyko iškilmingos pamaldos, kurių metu tarnavo šalyje žinomas žmogus, vienintelis gyvas likęs Medininkų tragedijos liudininkas, buvęs muitininkas Tomas Šernas. Jis – Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios generalinis superintendentas. Kunigas į iškilmingas pamaldas atvyko su žmona. Proga susitikti tolerancijos pripildytai bendrai maldai buvo ypatinga – Tomas Šernas atvežė apdovanojimą mūsų kraštui keturis darbo dešimtmečius atidavusiam Klemui Intai *Už nuopelnus Vilniui ir tautai*. Be abejo, K. Inta per tiek darbo ir aktyvios veiklos dešimtmečių yra apdovanotas daugybe pagarbą įprasminusių ženklų, tačiau priminimas apie sausio 13-osios įvykius, apie ryžtą gyvybės kaina ginti tėvynę, brangus.

Iškilnėse dalyvavo Seimo narys S. Bucevičius, Akmenės rajono meras V. Mitrofanovas, mero patarėjas T. Martinaitis su žmona. Į susirinkusiuosius kreipėsi Evangelikų bažnyčios pastorius, labdaringa socialine veikla pagarsėjęs Mindaugas Palionis, kuris priminė susiejimo dienos reikšmingumą, pristatė Tomą Šerną, jo atvykimą įvardino kaip pagarbą į pamaldas atėjusiems. Pats superintendentas nesutiko prisiimti garbės, sakė, kad mūsų kraštas tvarka, atsinaujinusia aplinka paliko gerą įspūdį.

Kadangi į aplinką žiūriu iš neigialiojo vežimėlyje sėdinčio žmogaus pozicijos, tad ir Naujojoje Akmenėje vis smalsavau – ar galėčiau sustoti, užvažiuoti ant šaligatvio. Likau patenkintas. Lietuva vis gražesnė ir gražesnė, – sakė T. Šernas. Kalbant svečiui, į maldos namus vis ėjo ir ėjo žmonės, tad jam buvo proga vėl pajuokauti, kad nei Vilniuje, nei Naujojoje Akmenėje gyventojai



niekuo nesiskiria – bažnyčioje vyksta nuolatinis judėjimas. T. Šernas padėkojo už kvietimą pamokslauti, skaitė iš Evangelijos pagal Morkų, kvietė melstis, laužė ir dalijo duoną. Pamokslo žodį tarė pastorius M. Palionis, giesmes giedojo Evangelikų bažnyčios giedotojos bei Naujosios Akmenės miesto kamerinis choras, vadovaujamas M. Girskinės.

Meras V. Mitrofanovas Tomui Šernui įteikė Padėką už toleranciją ir dėmesį mūsų kraštui. Seimo narys S. Bucevičius pasveikino apdovano tuosius, sveikino ir mero patarėjas T. Martinaitis. Kunigas T. Šernas priminė K. Intai įteikto apdovanojimo istoriją – šis pagarbos ženklas įstatymu įteisintas 2008 metais. *Supratę, kad mirti už tėvynę pasiryžę, mėnesius Seime su ginklu rankose praleidę žmonės pamiršti, pamatę, kad randasi vis daugiau save didvyriais įvardijančių asmenų, nors jokie jų nuopelnai nebuvo žinomi, nutarėme nors kukliai prisiminti ir pagerbti tuos tikruosius, savęs nereklamuojančius, laisvės ištakų didvy-*



rius, – sakė apdovanojimą Klemui Intai įteikęs T. Šernas.

Iškilnėse daug juokėmės – šmaikštus buvo ir K. Inta, ir T. Šernas, ir meras. Mintys prisirišo prie K. Intos frazės – esame pakilę į dangų, bet dar nenužengę...

Roma Jonikienė
2016 rugpjūčio 16 d.
Perspausdinta iš
www.evangelija.lt

Enzio Jagomasto ir jo šeimos žūties 75-ųjų metinių paminėjimas Paneriuose

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (LGGRTC) ir Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija (LRIKD) š. m. rugpjūčio 23 d. pakvietė vilniečius į Aukštuosius Panerius paminėti nacistinio režimo aukos, Mažosios Lietuvos visuomenės, kultūros veikėjo, spaustuvininko bei leidėjo Enzio Jagomasto ir jo šeimos 75-ąsias žūties metines.

Enzys Jagomastas gimė 1870 m. kovo 22 d. Lumpėnų kaime, netoli Pagėgių. Pradinį išsilavinimą gavo savo kaimo mokykloje. Dešimt metų mokslo sėmėsi Tilžėje, dirbdamas garsioje vokiečio Otto fon Mauderodės spaustuvėje. Susitaukęs pinigų ir dar pridėjęs žmonos – ūkininkaitės Martos Jurgelaitytės – gautą krautį, 1896 m. įkūrė savo spaustuvę *Lituania*. Joje buvo spausdinamos lietuviškos knygos, laikraščiai *Lietuviškas laiškas*, vėliau – *Aušra*, kuriuos knygnešiai gabeno carinės priespaudos pavergtiems tautiečiams į Didžiąją Lietuvą.

Atėjus į valdžią Hitleriui ir Mažajoje Lietuvoje prasidėjo nacistinis teroras prieš aktyvius kitataučius. 1935 m. nacių įaudrinta minia išdaužė Jagomastų namo langus ir ketino sunaikinti greta buvusią spaustuvę. Hitlerininkus siutino Jagomastų veikla, pašvęsta lietuviybės, lietuvių kultūros išsaugojimui. 1940 m. buvo konfiskuota spaustuvė *Lituania*, biblioteka bei kitas šeimos turtas ir pareikalauta, kad Jagomastai apleistų Tilžę ir vyktų gyventi į vokiečių jau užimtą Sudetų kraštą. Enzys buvo nuvykęs ten apsižvalgyti, bet, pamatęs vokiečių žiaurų elgesį su okupuotos Čekijos gyventojais, nutarė nepaklusti jų įsakymui. 1940 m. spalį Jagomastų šeima persikėlė į Vilnių, apsigyveno Klaipėdos gatvėje Nr. 8, bt. 3 (dabar – Klaipėdos g. Nr. 3). Sūnus Jurgis stojo mokytis į Vilniaus universitetą bei įsidarbino bibliotekoje. Jį atpažino atsitiktinai mieste sutiktas Tilžės gestapininkas ir 1941 m. rugpjūčio mėn. 21 d. Enzio Jagomasto šeima buvo suimta. Rugpjūčio 23 d. Enzys Jagomastas, jo žmona Ana Marta, sūnūs Dovas ir Jurgis bei atskirai gyvenusi dukra Naujojo Tilžės keleivio redaktorė Ana

(Ona) bei jos vyras Emilis Vilmantai buvo nacių sušaudyti Aukštuosiuose Paneriuose, netoli Vilniaus.

Pagerbimo ceremonijoje prie Jagomastų kapo dalyvavo ir kalbas sakė: LGGRTC direktorė Terešė Birutė Burauskaitė, Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė Irena Krivienė, LRIKD pirmininko pavaduotojas Vytautas Gocentas, Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Istorijos tyrimų skyriaus vedėja Neringa Latvytė-Gustaitienė, Pagėgių savivaldybės Vilkyškių Johaneso Bobrovskio gimnazijos Lumpėnų Enzio Jagomasto pagrindinio ugdymo skyriaus vedėja Rolanda Rakauskienė, Mažosios Lietuvos RT pirmininkas Vytautas Šilas.

Apmąstymą pagal skaitinį iš Šventojo Rašto ir maldą sakė bei pagerbimo dalyvius laimino Vilniaus ev. liuteronų bažnyčios kun. Ričardas Dokšas.

Renginį vedė LGGRTC vyriausioji viešųjų ryšių specialistė Monika

Kareniauskaitė.

Prie tragiško likimo Jagomastų šeimos kapo gėles bei žvakeles padėjo: nuo Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės – pirmininkė Faina Kukliansky, Vilniaus reformatų – parapijos pirmininko pav. Danguolė Jurašienė, taip pat Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Memorialinio departamento direktorė Gintarė Jakubonienė, Genocido aukų muziejaus direktorius Eugenijus Peikštenis, Lumpėnų E. Jagomasto mokyklos mokinės ir kiti.

Jagomastų giminių, gyvenančių Vokietijoje ir kitur vardu dėkojo Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo signataras Vidmantas Povilionis.

Jagomastų atminimu rūpinasi ir ši jų 75-ųjų žūties metinių pagerbimą inicijavo muziejininkas, buvęs Panerių memorialo direktorius Algis Karosas.

„V.r.ž.“ inf.



Reformatai prie Jagomastų kapo A. Paneriuose

Pirmasis *Vilniaus karilionas* prabilo į miestą



*Kariliono vamzdžiai supa norvegų dovanotąją bažnyčios varpą.
Gintaro Šiaudinio nuotr.*

Vilniaus evangelikų liuteronų nekantriai laukta diena išaušo rugpjūčio 14-ąją. Po daugiau nei dvejus metus trukusių darbų parapijai ir visuomenei buvo pristatytas bažnyčios varpinės bokšte įrengtas karilionas. Apie numatomą kariliono pašventinimą ir pirmąjį gyvą koncertą skelbta ne tik bažnyčioje, – apie artėjančią šventę rašė interneto dienraštis Bernardinai. lt, pranešė Lietuvos radijas.

Visoje Lietuvoje skamba vos šeši tokie, visi ganėtinai skirtingi, instrumentai. Du iš jų – Vilniuje. Pernai rugsėjo 6 d. į pirmąjį koncertą kvietė iš Olandijos atgabentas, tų pačių metų vasarą Šv. apaštalo Pilypo ir Jokūbo R. katalikų (dominikonų) bažnyčios pietiniame bokšte įrengtas didžiausias Lietuvoje 61 varpo karilionas. Vilniaus ev. liuteronų bažnyčios varpinėje karilionas buvo

sumontuotas pernai gegužę ir nuo to laiko automatinio režimu tyliai skambėjo dukart per dieną. Pirmojo koncerto ir oficialaus pristatymo teko palaukti, kol galutinai baigti instrumento įrengimo ir derinimo darbai.

Po sekmadienio pamaldų rugpjūčio 14 d. naująjį varpinės bokšto instrumentą pašventino vyskupas Mindaugas Sabutis, asistuojamas parapijos antrojo kunigo Ričardo Dokšo.

Kariliono pašventinimo ir pirmojo koncerto programos lankstinuke pateikta trumpa informacija apie instrumentą. Jis sudarytas iš 50 vamzdinių varpų, kurių ilgiausias yra 2 metrų, o trumpiausias – 60 centimetrų. Tikri varpai bokštui būtų per sunkūs, varpinėje nebūtų ir pakankamai vietos jiems sukabinti. Juolab bokšte, 18 m aukštyje, nuo 1995 m. vasario 12 d. į pamaldas kviečia seseriškos Hioviko parapijos Norvegijoje dovanotas 680 kg sveriantis varpas. Karilioną sudaro 4 oktavos ir vienas tonas, nuo C iki d3



Kariliono klaviatūra – grojastalis

(nėra cis3). Vamzdžiai aliumininiai. Į vamzdžius muša plaktukai, kurie per du aukštus plieniniais lynais yra sujungti su klaviatūra (grojimo stalu). Grojimo stalai būna statomi dviem būdais – vokiškuoju ir amerikietiškuoju. Vilniaus ev. liuteronų kariliono grojastalis sumontuotas vadovaujantis vokiškomis normomis. Grojastalis turi pedalinius klavišus, kurie sujungti su viršutiniais klavišais. Karilionas suprogramuotas automatiškai groti kai kurias giesmių melodijas, šiuo metu kasdien skamba dvi giesmės.

Pirmojo koncerto programa buvo sudaryta iš žinomų bažnytinių ir pasaulietinių kūrinių. Pasak koncerto organizatorių, toks repertuaras pasirinktas siekiant atskleisti visas naujojo instrumento galimybes. Ateityje pirmenybė bus teikiama tradicinių liuteroniškų giesmių melodijoms.

Naująjį Vilniaus liuteronų instrumentą pirmoji prakalbino peterburgietė Jekaterina Porizko, šiuo metu tarnaujanti Štutgarto (Vokietija) Išganytojo ir Kalno ev. bažnyčių pagrindine vargonininke. Ji 2009 m.

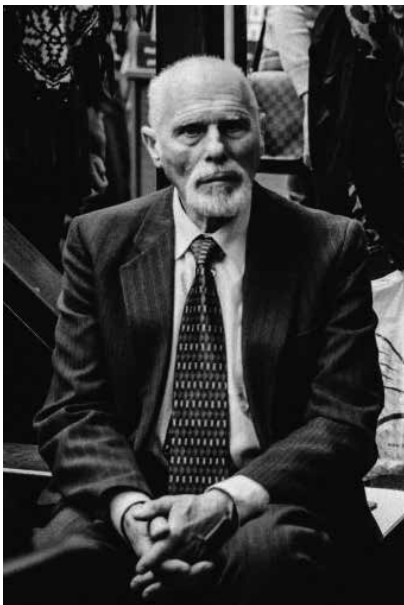
su pagyrimu baigė M. Musorgskio muzikos kolegiją (Sankt Peterburgas), kurioje įgijo muzikologės, kompozitorės kvalifikacijas. 2011 m. baigė fortepijono specialybę N. Rimskio-Korsakovo muzikos kolegijoje (Pskovas). 2013 m. – Sankt Peterburgo valstybinį universitetą, įgijo vargonininkės, klavesinininkės ir karilionininkės kvalifikacijas. 2014 m. Ingrijos ev. liuteronų bažnyčios Teologijos institute Sankt Peterburge įgijo bažnyčios muzikės specialybę. Šiuo metu studijuoja bažnytinę muziką Štutgarto muzikos ir teatro universitete ir rašo magistro darbą Sankt Peterburgo valstybiniame universitete. Yra gyvenusi Estijoje, ne kartą viešėjusi Lietuvoje, koncertavusi ev. liuteronų bažnyčiose. Ingrijos ev. liuteronų bažnyčios narė prieš kariliono koncertą džiugiai vargonavo Vilniaus parapijos sekmadienio pamaldose.

Vilniaus ev. liuteronų bažnyčios kiemelyje gausiai susirinkę, nepabūgę debesuoto dangaus, klausytojai po koncerto iš varpinės bokšto nusileidusią karilionininkę pasitiko nuoširdžiais plojimais. Padėkos žo-

džius atlikėjai tarė vysk. M. Sabutis. Vilniaus parapijos ir LELB vardu vyskupas dėkojo karilioną kantriai montavusiam Jorgui Nassui, Lietuvos liuteronams gerai pažįstamam vargonų meistrui iš Vokietijos, o taip pat į koncertą iš Jurbarko atvykusiai Lietuvos evangeliškos bažnytinės muzikos sandraugos valdybos pirmininkei Laurai Matuzaitei-Kairienei. LEBMS rūpesčiu per kelerius pastaruosius metus ne viena Lietuvos ev. liuteronų parapija sulaukė vargonų iš Vokietijos bei Šveicarijos. Pasidžiaugęs galimybe dalyvauti šventinant naująjį karilioną, Jorgas Nassas dėkojo visiems susirinkusiems, primindamas, kad kiekvienam instrumentui reikia trijų: meistro, atlikėjo ir klausytojų.

Kiekvieną sekmadienį karilioną galima išgirsti likus kelioms minutėms iki pamaldų.

Kęstutis Pulokas
Iš „Lietuvos evangelikų kelias“,
2016 Nr.7-8



Patriotiškiausio trioletų autorius – ALFREDAS NAKTINIS

Biržų meras Valdemaras Valkiūnas patriotiškiausiu trioletu išrinko ir apdovanojo trioletų „Biržų kraštas mylimiausias“ autorių, Vilniaus reformatą Alfredą Naktinį.

Trioletas – labai griežtos sandaros aštuonių eilučių eilėraštis. Pirmoji eilutė būtinai turi sutapti su ketvirtąja ir septintąja, o antroji – su aštuntąja. Trioletas rimuojamas dviem rimais. Trioletų yra sukūręs biržietis poetas Kazys Binkis.

Treji metai iš eilės Biržų miesto šventei skelbiamas Haiku konkursas šiais metais atsinaujino.

Konkurso organizatorė Rugilė Audenienė pakvietė poetus, poezijos mylėtojus šįkart pažaisti muzikalai, išgauti binkišką dvasią ir sukurti trioletą Biržų šventei.

BIRŽŲ KRAŠTAS MYLIMIAUSIAS

Biržų kraštas mylimiausias,
Man brangiausias Lietuvoj.
Širdyje giliai jaustas
Biržų kraštas mylimiausias.
Kur bebūčiau, kur keliaučiau,
Skamba sieloj ir dainoj
Biržų kraštas mylimiausias,
Man brangiausias Lietuvoj.

Jazminas /A. Naktinis/

„V.r.ž.“ inf.

Biržų miesto šventės BERŽŲ BIRŽĖJ MANO BIRŽAI, skirtos 600-osioms miesto metinėms (1416 m. pirmą kartą Biržų vardas paminėtas istoriniuose šaltiniuose), renginių sąrašė buvo ir patriotiškiausio, lyriškiausio, romantiškiausio, originaliausio, binkiškiausio (geriausiai atitinkančio Kazio Binkio stilių) trioletų rinkimai.



Krikščioniška sporto stovykla jau trečius metus sukvietė sporto entuziastus. Šiais metais sulaukėme 28 vaikų: mergaičių ir berniukų nuo 7-14 metų. Juos prižiūrėjo, jiems vadovavo ir įvairius renginius organizavo net dešimt vadovų, visada pasiruošusių padėti ir šimtaprocentiniai atsidavusių savo darbui.

Visas septynias dienas netrūko kūrybingos veiklos, futbolo ir teniso užsiėmimų bei Dievo Žodžio aiškinimo. Kiekvienos dienos vakare vaikai galėjo save išbandyti skirtinguose amplua: vaidinti teatro dienos pasirodyje, pamankštinti smegenis protų mūšyje, ugdyti savo *slėpynių* ir *gaudynių* sugebėjimus *Kazokų ir plėšikų* žaidime, pastabumą, žiūrint filmą *Žaidimui pasiruošta* bei seklių įgūdžius, ieškant lobio.

Šiais metais norėjome, kad vaikai tobulėtų ne tik sporto srityje, bet įgautų naujos patirties ir įvairioje kūrybinėje veikloje. Kiekvieną dieną skirtingi būriai eidavo į pynimo, origamio, dainavimo ar žurnalistikos būrelius. Visų būrelių rezultatais galėjome pasigerėti stovyklos metu – origamio lankstinukai puošė klases, o apyrankės – vaikų ar jų geriausių draugų rankas. Be abejo, dainavimo metu išmoktos dainos skambėjo per visą stovyklavimo laiką, o giesmės – kiekvienose pamaldose skambėdavo vis darniau. Tačiau visos savaitės žur-

nalistikos būrelio vaisius pristatėme tik paskutiniąją dieną – laikraštuko forma. Kas nori pamatyti ir paskaičiuoti originalias stovyklautojų mintis,

prašome užsukti į interneto svetainę www.ref.lt/kedainiu-jaunimas/583-nenugalimieji-2016

Simona Česnakaitė

Iš stovykloje išleisto laikraščio: *Už ką padėkotumėte Dievui?*

Ačiū, kad sukūrei mūsų pasaulį (*Morta iš Nupjauk žolę*)

Už draugus, šeimą ir gerą kompaniją (*Paulina iš Nupjauk žolę*)

Kad sukūrė žmoniją (*Agnė iš Nupjauk žolę*)

Už tėvus, stovyklą ir už viską (*Arnoldas iš Princesė ir drakonai*)

Už tai, kad Kristupas pasveiko (*Airinga iš Katyčių*)

Padėkočiau už viską, o svarbiausia už šeimą (*Mykolas Princesė ir drakonai*)

Už geras giesmes ir gyvenimą (*Ieva iš Katyčių*)

Už tėvus, maistą ir gyvūnus (*Paulius iš Princesė ir drakonai*)

Už gyvenimą (*Žygimantas iš Princesė ir drakonai*)



LAIKO SMAILĖ:

Nemunėlio Radviliškiui – 430

Prieš Pirmąjį pasaulinį karą N. Radviliškio evangelikų reformatų bažnyčios bokšto smailė kelią rodė dar neprivažiavus 6–7 km. Tačiau bokštas tapo nusprogdintas per tą patį, kaip tada vadino – Didįjį karą, kad nebūtų orientyras artileristams.

Kiek anksčiau, 1911 m. lapkričio 13 d., šioje smailiabokštėje bažnyčioje, *Atlaikęs pamaldas, pasakęs graudingą pamokslą ir palaiminęs susirinkusius bažnyčioje žmones, [kunigas Adomas Cumftas] apalpo, buvo parneštas parapijonų į kleboniją, kur neužilgo, neatgavęs sąvokos, ir mirė.* Dar kelios eilutės yra neatsiejamamos nuo N. Radviliškio ev. reformatų parapijos dvasinio gyvenimo: *16 metų kiekvienoje nedėlioje ir šventėje jūs matėte jį [kun. A. Cumftą] šitoje sakykloje, kaip savo piemenį ir mokytoją, kurs penkerius [pataisyta cituojant] metus išbuvęs Biržuose, visai ir pilnai atsidavė jums savo darbu, kaip jis šitoje bažnyčioje jums ir jūsų vaikams skelbė Dievo Žodį, skelbė prastai [reikšmė: paprastai], ramiai, graudžiai ir meilingai, bet galingai, rimtai, aštriai ir smarkiai, kaip tikras Dievo mokslininkas, kuris buvo labai įsigilinęs į Dievo išminties ir pažinties [reikšmė: 'pažinimo'] gilumas, – pasakė laidotuvėse, parašė*

ir išspausdino *Pasiuntinyje* redaktorių ir leidėjas kun. Jonas Šepetys (plg. *Pasiuntinys*, 1912 m. 1-asis nr. P. 2-3).

Ne vienas N. Radviliškio senelis savo vaikaičiams yra pasakojęs, kad Panemunėliais degę tankai per Antrąjį pasaulinį karą. Kulų žymės nuo Apaščios-Nemunėlio santakos pusės raudonų plytų bažnyčios mūrų pakraigėje tuos mūšių pasakojimus mena tvirtai. Pokario kovų irgi būta tvirtų.

Didi kunigaikščių Radvilų miestelio istorija: *„Nemunėlio Radviliškis istoriniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas 1586 metų lapkričio mėnesio 4 dieną. Kuris iš Radvilų laikytinas miestelio įkūrėju – žinių nėra. Miestelio augimu daugiausia rūpinosi Kristupas Mikalojus Radvila Perkūnas (1547-1603 m.), – rašoma N. Radviliškio pagrindinės mokyklos tinklapyje.*

O bemaž po 430 metų N. Radviliškis tą įvykį paminėjo teatralizuotu koncertu evangelikų reformatų bažnyčioje (bei kita išmone miestelio kituose maldos namuose), kurion laimė buvo patekti 80-čiai keliautojų iš Vilnijos (Šalčininkų jaunųjų šaulių kuopa ir prijungti padaliniai). Ne vienam nuostabą kėlė pirmąkart



pamatyta moteris kunigė, skaitmenys greta Dievo Stalo, sienų neapabinėtumas (išskyrus Surinkimo lentą kun. A. Cumfto atminimui)... Suskardėję trimitai, įnešta vėliava (ją nešė Albinas Kryžanauskas tautiniu kostiumu), jai įkandin žengę kunigaikščio Radvilos pasiuntiniai (Vilma Laiconaitė ir Manfredas Bridžius). Įtaigiu balsu iš pergamento ritinio pasiuntinio perskaityti krašto valdovų Radvilų sveikinimai, kaip ir profesionalus Papilio moterų kvarteto muzikavimas, ilgam įsirėžė pietryčių Lietuvos jaunimo žiedo atmintin. Gaila, kad tolimas kelias namo neleido jauniems šauliams pabūt ilgiau miesto šventėje, kuri kėlėsi į kitas šio šiauriausio Lietuvos miestelio erdves, pabendrauti su Alfonso Smetonos vardo kuopos Biržų miesto 5-osios rinktinės jauniaisiais šauliais.

Su gražia sukaktimi Nemunėlio Radviliškį sveikino Biržų miesto meras ir pavaduotoja Irutė Varzienė.

Radvilų krašto brangakmenio 430-ąją sukaktimi tyliai džiaugėsi iš tolimų kraštų nors ir trumpam pargrįžę Nemunėlio radviliškėnai.

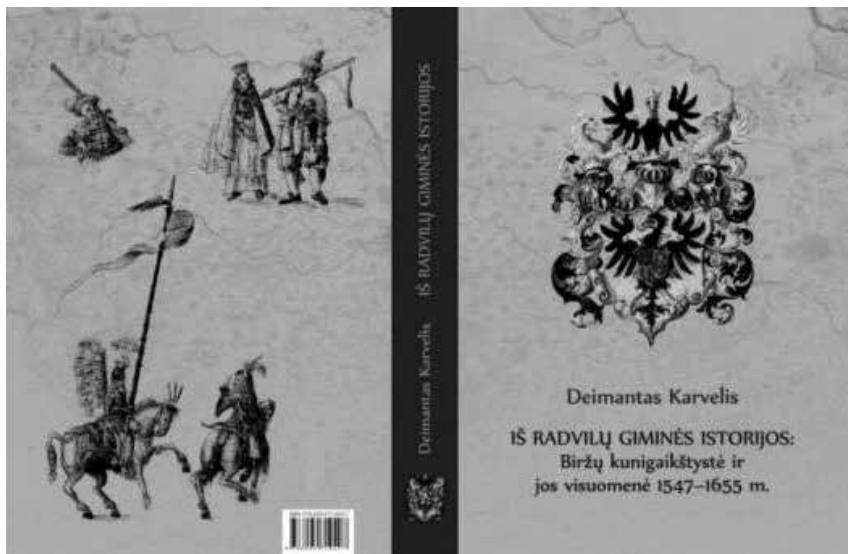
Vidmantas Petras Kuprevičius
Nuotraukos autorius



Akimirkos iš šventės Nem. Radviliškio reformatų bažnyčioje

Liepos 30-rugpjūčio 6 d. Kėdai-
niuose vyko trečioji krikščioniška
vaikų sporto stovykla *Nenugalimieji*.
Septynias dienas vaikai ne tik žaidė
futbolą, tenisą, kitus sportinius žai-
dimus, bet ir klausėsi Dievo Žodžio
aiškinimo, giedojo, šoko, dainavo,
ėjo į žygius, sėdėjo prie laužo.

Rugpjūčio 5-7 d. vykusį Biržų mies-
to šventė *BERŽŲ BIRŽĖJ MANO*



D. Karvelio monografijos Iš Radvilų istorijos: Biržų kunigaikštystė ir jos visuomenė 1547–1655 m. viršelis

BIRŽAI, skirta 600-osioms metinėms
(1416 m.) nuo pirmojo Biržų vardo
paminėjimo istoriniuose šaltiniuose,
prasidėjo dr. Deimanto Karvelio
monografijos *Iš Radvilų istorijos:
Biržų kunigaikštystė ir jos visuomenė
1547–1655 m.* sutiktuvėmis Pilies
arsenalo salėje. Tai knyga apie to
meto visuomenę, nuo elito iki pras-
tuomenės, įvairių sluoksnių, luomų
žmonės, jų kasdienį gyvenimą bei

darbus. Aprašomos Biržų karčemos,
bažnyčios, mokyklos. Autoriaus ma-
nymu, jeigu ne karai, Biržų reformatų
gimnazija galėjo išaugti iki vienos
žymiausių Abiejų Tautų Respubli-
kos (Lietuvos-Lenkijos karalystės)
mokymo įstaigų, galbūt net peraugti
į universitetą.



Enzys Jagomastas

Rugpjūčio 23 d. Aukštuosiuose
Paneriuose buvo paminėtos nacisti-
nio režimo aukos, Mažosios Lie-
tuvos visuomenės, kultūros veikėjo,
spaustuvinininko bei leidėjo Enzio Ja-
gomasto ir jo šeimos 75-osios žūties
metinės, kuriose dalyvavo ir Vilniaus
reformatai, liuteronai. Pagerbimo da-
lyvius laimino Vilniaus ev. liuteronų
bažnyčios kun. Ričardas Dokšas.



Vilniaus parapijos taryba dėkoja

2007 metais, kviesdami kunigą
Raimondą Stankevičių tarnauti
Vilniaus ev. reformatų parapijoje,
kiekvienas asmeniškai pasižadėjome
tikslinėmis aukomis padengti kunigo
buto nuomos kaštus. Dauguma para-
pijiečių geranoriškai prisidėjo ir iki
šių metų rugpjūčio mėn. kas daugiau,
kas mažiau kas mėnesį pervesdavo
pasižadėtą auką. Nuo rugsėjo mėn.
kunigui buto nuomoti nebereikia.

Parapijos taryba dėkoja visiems
aukojusiems ir prisidėjusiems prie
kunigo buto išlaikymo.

Dabar parapijos tarybos rūpes-
tis – šildymo įrengimas bažnyčioje.
Tuo rūpinasi tarybos sudaryta ko-
misija.

Praeitų metų pabaigoje tarybos
nutarimu buvo prašoma aukoti tam
tikrą pinigų sumą bažnyčios šildymo

įrengimui. Jau sukaupta nemažai
lėšų – pusė numatytų kaštų sumos.
Apie aukų šildymui rinkimo eigą
informuojama mūsų Bažnyčios
svetainėje www.ref.lt, kas mėnesį
skelbiame šiame Vilniaus reformatų
žinios informaciniame leidinyje.
Parengiamieji darbai, svarstymai,
kokį šildymo būdą pasirinkti, eina
į pabaigą. Bendru sutarimu nutarta
įrengti grindinį šildymą po suolais.

Kviečiame visus, kurie dar neau-
kojo ar neapsisprendė, prisidėti prie
šildymo įrengimo mūsų bažnyčioje
ir prašome tai padaryti per rudens
mėnesius, kad galėtume ne tik pra-
dėti, bet ir užbaigti darbus iki šalčių.

**Vilniaus ev. reformatų parapijos
seniūnų taryba**

**Sąskaita
Vilniaus
parapijos
reikmei**

**AB banke „Swedbank“
Lietuvos evangelikų reformatų
bažnyčios – UL – Sinodas,
įm.k.192100594**

**sąskaita Swedbanke
LT137300010103644807
SWIFT/BIC kodas
HABALT22,**



**Kai einu ilsėtis, ramiai užmiegu, nes tu vienas,
VIEŠPATIE, leidi be rūpesčio ilsėtis.**

/Ps 4,9/.

Nuoširdžius užuojautos žodžius tariame parapijiečiui
RAIMUNDUI PALIONIUI, rugpjūčio 2 d. mirus
mylimai Mamytei
Aldonai Ruplėnaitei-Palionienei.

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba



Tu gražini mus į dulkes, sakydamas:

„Grįžkite, mirtingieji.“

**Juk tūkstantis metų Tau lyg viena diena,
lyg vakaryktė diena jau praėjusi.../Ps 90, 3/.**

Nuoširdžiai užjaučiame parapijietę
DANGUOLĘ KVEDARAVIČIŪTĘ-RODZEVIČ,
palaidojusią mylimą sesę Dalią.

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba



**Anapus saulės mes susitiksim
Su pamiltaisiais žemės keliuos;
Visų Tėvynėj mes pasiliksim,
Kai Kristaus meilė mus išvaduos...**

/B. K. Brook/

Nuoširdžiai užjaučiame parapijietį KĘSTUTĮ SUVEIZDĮ,
rugpjūčio 19 d. mirus mylimai seseriai Audronei.

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba



**Ten – Tėvynė tvirta, tikintiesiems paskirta,
Prie Dievo šviesybės, kur rojaus linksmybės...**

/175 giesmė, Giesmynas, 1915m. /

Nuoširdžiai užjaučiame parapijietes ALDONĄ ŠERNIENĘ
ir PALMYRĄ DAGIENĘ, palaidojusias mylimą brolių Petrą.

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba

GIMTIEJI NAMAI

Medžių šakos dangų remia,
Čia kadaise aš gimiau.
Kur Čepukų namas senas,
Ten laimingas aš buvau.

Mano siela pasiilgus
Brolio, sesės ir tėvų,
Meilės lūkesčių svajingų,
Kaimo šurmilio, darbų.

Juodupės vanduo banguoja,
Žydi pievos ir laukai.
Rodos, laikas net sustoja,
Kai giminę aplankai.

Kur siūbuoja senas klevas,
Stovi ten gimti namai.
Žalias kiemas šitoks savas,
Bitės dūzgia taip ramiai.

Alfredas Naktinis
2016 m. rugpjūtis

Sveikiname



*Panevėžio reformatų parapijos seniūnė,
ilgametę parapijos iždininkę
LILIJĄ KUTRAITĘ,
rugpjūčio 18 d. atšventusių
garbingą 80–ties metų Jubiliejų.*



Atleiski, Lilija, jei nepastebėjom
Rasos lašelio Tavo akyse.
Jeigu paguost ne visada suspėjom –
Paskendusią vis matom darbuose.
Tegul nors šiandien, Tavo šventės rytą,
Gražiausios gėlės Tau vienai žydės,
O mūsų žodžiai dar neišsakyti,
Lai Tavo širdį šiluma užlies.



*Linkime sveikatos, tyro džiaugsmo,
visų šilumos ir meilės, sielos ramybės
ir Viešpaties palaimos.
Esi labai mūsų visų mylima
ir labai mums reikalinga.
Būk visada tokia nuoširdi, gera, jautri
ir be galo darbšti, kokią Tave pažįstame
jau daug metų.*

Panevėžio reformatai

Leidinio spaudos rėmėjas



Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944
www.klion.lt



**LADA EVANGELIKAMS
„KELIAS“**

**Per „LRT Kultūra“ –
kas antrą šeštadienį 10.15 val.**

kartojama per tą patį kanalą
kitą šeštadienį 10.15 val.

**Laidos redaktorė ir režisierė
Irena Morkevičienė,
iremor@lrt.lt
tel. 861410765**

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.paštas: dalija@mail.lt

Parengė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

Redagavo, spausdino
Genovaitė Mikalajūnienė,
Rasa Žilytė-Šernienė,
Damian Finer

Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra



**Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.**